

٦٠ چوارینه‌ی خه‌ییام

وه‌رگیرانه‌کانی

شیخ سه‌لام (عازهبانی) (١٨٩٢-١٩٥٩)

و

عه‌بدوآ گوران (هه‌ئه‌بجیهی) (١٩٠٥-١٩٦٢)

و

هه‌ژار (موکریانی) (١٩٢١-١٩٩١)

تایپ و یه‌کخستنی له‌گه‌ل ده‌قه فارسییه‌که‌ی

زریان سه‌رچناری

٢٠١٤

خه پیام

۱- این کوزه چو من عاشق زاری بوده است
در بند سر زلف نگاری بوده است
این دسته که بر گردن او می بینی
دستیاست که برگردن یاری بوده است

گۆران

نهم گۆزه وهک من دنداری بووه
گیرۆدهی زولفی نیگاری بووه
نهو دهسکهی نیستا قونفه له ملیا
سهردهمیک دهستی مل یاری بووه

ههژار

نهم گۆزه وهکوو من بووه، دندار و ههژار
جاریکی دئی خوش بووه، سه دجار خه مبار
نهو ههنگل و دهسگهی له ملیا دیوته
دهستی بووه زور خراوته سه ملی یار

نهمه د شالی

نهم گۆزهش وهک من کوشتهی یاری بوو
گیرۆدهی داوی چاوبه خوماری بوو
نهو قونفهش کهوا له گهردنیايه
دهستی بوو له مل شهده لاری بوو

سه لام

نهم گۆزه وهک من عاشقی بوو زار
به تائی زولفی یاری گرفتار
نهو دهسته نیسته تهوقی ملیه تی
دهستی بوو کام دهستا؟ دهستی ملی یار

خه پیام

۲- پیش از من و تو لیل و نهاری بوده‌ست
گردنده فلک نیز بکاری بوده است
هرجا که قدم نهی تو بر روی زمین
آن مردمک چشم نگاری بوده‌ست

گۆران

به‌ر له من و تو رۆژگاری بووه
خولخواردنی چهرخ بو کاری بووه
ها سوک پی دانی له‌سه‌ر خاکی ره‌ش
ره‌شینهی چاوی نیگاری بووه

هه‌ژار

پیشی من و توش رۆژ و شه‌ویک بوون، کاکه
گه‌ردوون له گه‌رانا بوو وه‌کوو نیستاکه
له‌م سه‌ر زه‌وییه له هه‌ر جی پی وه‌گوئیزی
خۆل و گلی چهند چاو و دله، نه‌و خاکه

سه‌لام

به‌ر له من و تو شه‌و و رۆژی بوو
چهرخی جه‌فاکار نه‌هات و نه‌چوو
بو‌سه‌ر نه‌م خاکه پی به‌نه‌سپایی
دانی، چاوه‌که‌م چاوی یاری بوو

خه بیام

۳- این کهنه رباط را که عالم نام است
و آرامگه ابلق صبح و شام است
بزمی ست که وامانده صد جمشید است
قصری ست که تکیه گاه صد بهرام است

گوران

نهم سهره کؤنه ناوی جیهانه
له سهر ری گه شتی شه و و رۆژمانه
به زمیکه له سهد جه مشید جیماوه
سهد به هرام هات و چوو له و ویرانه

هه ژار

نهم کؤنه سهره او په رده که دنیای ناوه
شایی له به ریک، شینه له پینسه د لاوه
نهم خوانچه یه به رماوی هه زار جه مشیده
گوره و گه لی بارامی تیا نیژراوه

سه لام

نهم که لاوه یه که دنیای نامه
نارامگاهی به یانی و شامه
به زمیکه له سهد جه مشید جیماوه
قه سرنیکه ته کیه ی سن سهد به هرامه

خه بیام

۴- آن قصر که جمشید در او جام گرفت
آهو بچه کرد و روبه آرام گرفت
بهرام که گور می گرفتگی همه عمر
دیدگی که چگونه گور بهرام گرفت

گوران

نه و کوشکهای به زمی تیاگپرا بارام
بو ناسک و ریوی بو به جیتی نارام
بارام که گوری نه گرت تا مابوو
نه تدی گور نه وی چون گرت سهر نه نجام

هه ژار

نه و کوشک و سه رایه دا که جهم جامی گرت
ریوی تره کیوه، مامز نارامی گرت
بارام که هه موو ژیانی خوی گوری ده گرت
دیتت به چ جورئ گوری بارامی گرت؟!

نه حمهد شانی

نه و کوشکهای جیگا که یفی جه مشید بوو
ناسک تیا نه ژی و مام ریویش بیچوو
به هرام که گوری نه کرد به کباب
گور گرتی خوی و مرد و به سه رچوو

سه لام

نه و قه سره ی که وا به هرام بوو خییوی
لانه ی ناسکه جی راوی ریوی
به هرام چون گوری کرد به بریانی
گوریش به هرامی واکرد به شیوی

خه پیام

۵- در هر دشتی که لاله‌زاری بوده‌ست
از سرخی خون شهریاری بوده‌ست
هر شاخ بنفشه کز زمین می‌روید
خالی است که بر رخ نگاری بوده‌ست

گوران

له ههر دهشتیکا که گوئزاریکه
رهنگی گولّ خوینی شه‌هریاریکه
وه‌نه‌وشه‌ی موری له گلّ ده‌ره‌اتوو
خالیکی جوانی رووی نیگاریکه

هه‌ژار

ههر پنجه گوئیکی سوور له گوئزاریک بوو
ئه‌و سوورییه خوینی دئی دلداریک بوو
ههر په‌لکه وه‌نه‌وشه‌یه‌ک له هه‌ردئ ده‌ردئ
خالیکه له سهر روومه‌تی نازداری بوو

ئه‌حه‌د شائی

له‌ههر جئ گولّ و لاله‌زاریکه
ئه‌و گوئه خوینی پادشای شاریکه
ههر وه‌نه‌وشه‌یه‌ک دم ئه‌کاته‌وه
خالی سهر گونای چاوبه‌خوماریکه

سه‌لام

ئه‌و ده‌شته که‌وا ههر لاله‌زاره
گولائه‌ی خوینی چهن شه‌هریاره
وه‌نه‌وشه‌ی ره‌نگ شین له خاک دیته‌ده‌ر
ده‌نکه خاله‌که‌ی سهر گونای یاره

خه پیام

۶- افسوس که سرمایه ز کف بیرون شد
وز دست اجل بسی جگرها خون شد
کس نآمد از آن جهان که پرسم از وی
کاحوال مسافران دنیا چون شد

گۆران

هه‌ی داخ ده‌ستمایه له چنگمان ده‌رچوو
له ده‌ست مهرگ گه‌لی جه‌رگ کونکون بوو
خو‌ک‌ه‌س له‌و دنیا نایه‌ لئی پرسین
نه‌نجامی کاری زووتر کوچ کردوو

هه‌ژار

داخم نه‌وی دیر هات و نه‌وی که‌وناران
هاوباو‌ه‌شی مهرگن و له دنیا تاران
که‌س نایه‌ته‌وه به‌ره و ژیان لئی پرسم:
له کوئییه بنه و باری هه‌واری یاران؟

نه‌حه‌ده شالی

سه‌رمایه و قازانج هه‌مووم له‌ده‌ستچوو
زۆر جه‌رگی بری نه‌جه‌لی به‌دخوو
که‌س نه‌هاته‌وه له‌و دنیا تاکوو
بزانین باسی مردوو‌ه‌کان چی بوو

سه‌لام

ده‌ستمایه‌ی عومرم له ده‌ستم ده‌رچوو
به په‌نجه‌ی نه‌جه‌ل جگه‌ر کونکون بوو
ناگه‌ریته‌وه که‌سی له‌و دنیا
تا لئی پرسین نه‌حوالی مردوو

خه پیام

۷- افسوس که نامه جوانی طی شد
و آن تازه بهار زندگانی دی شد
آن مرغ طرب که نام او بود شباب
افسوس ندانم که کی آمد کی شد

گۆران

نُه فسووس تووماری جوانیمان تهی بوو
به هاری تازه شادیمان دهی بوو
نُه و مه له مه ستهی جوانی بوو ناوی
ههی داد نه مزانی که هی هات و که هی چوو

هه ژار

زستانی ژیانه وا قه لی مهرکه قری
پیری مئه یه ک بوو ره گی لایمی بری
بائداری جوانیم نه لکی ئاواتم
هاواره نه من چ زووبه زوو نیشته و فری

نُه حمهد شائی

حه یف روژانی جوانیم به سه رچوو
به هاری تازهی ژینم وشک بوو
نُه و بائنده یه ی که گه نجی ناو بوو
هاوار نازانم که هی هاتوو که هی چوو

سه لام

نامه ی جوانیم پیری زوو دری
غونچه ی به هاری شادی هه ئوه ری
نُه و مه له که وا ناوی جوانی بوو
که هی هات نازانم؟ که هی؟ بو کوی فری

خه بیام

۸- یاران موافق همه از دست شدند
در پای اجل یکان یکان پست شدند
خوردیم ز یک شراب در مجلس عمر
دوری دو سه پیشتر ز ما مست شدند

گۆران

یارانی هاودهه هموو نه دهستچوون
نه ژیر پیی مهرگا یه کیهک پیشیل بوون
نه بهزمی عومرا یهک مهیمان نوشی
نهوانی زوتر خست جامی گهردوون

هه ژار

داخم گهئی یار و خوشه ویستان مردوون
نهش خاکی نیوان کومهئی دار و پهردوون
چه شتمان نه مهیهک هموو نه ناو کۆری ژیان
پیش نیمه به دوو سی پشوو مهستی کردوون

نه حمهه د شائی

داخی به جهرگم هاوړیکانم چوون
نیسکیان دارزا و نه مان و مردوون
وهک یهک نوشیمان نه یهک پیانه
که می پیش نیمه نهوان سهرخوش بوون

سه لام

یارانی هاوسهر نه دهستم دهرچوون
نه دهریای شینی نه جهل سهرنگوون
ههر یهک شهراب و ههر یهک مه جلیس بوو
به لام دوو دهوره نه من زیاتر بوو

خه بیام

۹- گویند بهشت و حورعین خواهد بود
آنجا می و شیر و انگبین خواهد بود
گر ما می و معشوق گزیدیم چه باک
چون عاقبت کار چنین خواهد بود

گۆران

نه ئین له بهههشت حۆری جوان ههیه
مه‌ی و هه‌نگوینی سپی شان هه‌یه
بۆچ یار په‌رستی و مه‌ی نو‌شی نه‌که‌م
مادام نه‌نجامی کار هه‌ر هه‌مان هه‌یه

هه‌ژار

ئیم بوته مه‌ته‌ل: بهههشته، جیگه‌ی حووره
هه‌نگوین و که‌ره و شیر و مه‌ی و کافووره
با ئیمه به مه‌ی ئیره بهههشتی ساز ده‌ین
تا پیاوی هه‌ژار ده‌گاته به‌غدا، دووره

نه‌حه‌د شالی

نه ئین بهههشته و حۆری چاوکه‌ژال
شیره و هه‌نگوینه و شه‌رابیکی نال
من باکم چی بی که ئیره هه‌م بی
مه‌ی و یاریکی ته‌ری چوارده‌سال

سه‌لام

نه ئین له بهههشت حۆری و غیله‌مانه
شه‌رابی نال و هه‌نگوینی شانه
نان نه‌و نانه‌یه نه‌مرو له خوانه
بۆ خۆم هه‌نگرم بۆ نه‌و زه‌مانه؟

خه پیام

۱۰- گردون ز زمين هيچ گلي برنارد
کش نشکند و هم به زمين نسپارد
گر ابر چو آب خاک را بردارد
تا حشر همه خون عزيزان بارد

گوران

گهردوون هيچ گوئيک نه گل دهرناکا
تا نه پيرزيني ديسان نه خاکا
نه جيی ناو خاکی هه نگر تايه ههور
ههر خوین نه باری به سه ر خاشاکا

هه ژار

ههر خاکي هه يه خوئی له شي يارانه
ههر چاو و دئی دلبهر و دئدارانه
وهک ناو که ههور خوئی و گلپش هه بگرئ
تا روژی جه شر ته ورثمی خوین بارانه

نه جهه د شائي

فه لهک نه زهوی گوئيکی نه پروان
نه يخاته خاک و نه يکوژی ديسان
گهر ههور وهک ناو خاکی نه باران
تا جه شر نه باری خوینی پير و جوان

سه لام

گهردون نه زهوی گوئی ناکا دیاری
نه یسپیری به خاک، پروانه کاری
ههور نه جیاتی ناو گهر خاک هه بگرئ
خوینی نازاران خورزه م نه باری

خه پیام

۱۱- ابر آمد و باز بر سر سبزه گریست
بی باده گلرنگ نمی باید زیست
این سبزه که امروز تماشاگه ماست
تا سبزه خاک ما تماشاگه کیست

گوران

ههور دیسان هات گیای شت به گریان
بی مهیی گوئرهنگ چون بژین یاران؟
نیستا سهیرانگای نیمهیه سهوزه
نهی سهوزهی خاکمان کیی دیتته سهیران

ههژار

پرژاندی ههور له دهشتودهر بارانی
بی مهی بی دهمی تامی ژیان نازانی
وا نیمه له سهیری سهوزهزارین داخو
سهوزهی گلی نیمه کی بکا سهیرانی؟!

نهحمهد شائی

ههور هات و گریا دیسان بههاره
وهده سهرخوش بین لهم سهوزهزاره
ناخو سهوزهگیای سهرگوری نیمه
سبهی سهیرانگای کام ههزرهکاره

سهلام

رههینه نهکا ههوری بههاران
بو سهبزهزاری پوخساری یاران
سهیرانگای منه نیمرو نهم سهبزه
بو سهبزهی نیمه کی دیتته سهیران؟

خه بیام

۱۲- هر سبزه که بر کنار جویی رسته‌ست
گویی ز لب فرشته‌خویی رسته‌ست
پا بر سر سبزه تا به خواری ننهی
کان سبزه ز خاک لاله‌رویی رسته‌ست

گوران

هر گیایه‌ک نه گویی ئاویک رواوه
نه ئیی مووی لیوه تازه خه‌ت داوه
نه‌که‌ی گیا هرگیز بیباک بشیلی
نه گلی نه‌شی وه‌ک گول خه‌ملاوه!

هه‌ژار

هر سه‌وزه که تازه نه دهم ئاوی رواوه
وه‌ک تازه خه‌تی نه لیوی لاوی رواوه
هه‌نگاوی نه‌سه‌ر شینکه به‌پاریز دانی
نه‌و شینکه نه‌ خاکی مه‌سته‌چاوی رواوه

نه‌حه‌د شائی

نه‌ هر قوژبنیک سه‌وزه و می‌رگیکه
نه‌ خوینی گه‌شی جوانه مه‌رگیکه
پی‌ توند دامه‌گره نه‌و سه‌وزه گیایه
ره‌گ و ریشه‌که‌ی دل و جه‌رگیکه

سه‌لام

سه‌وزه گیای تازه لیوی جو‌بیار
سروچکه نه‌ده‌ن ده‌می نه‌وبه‌هار
نامه‌ردت نه‌که‌ن سه‌رنجی بدن
نیشانت نه‌دا تازه خه‌تی یار

خه پیام

۱۳- تا هشیارم طرب ز من پنهان است
چون مست شدم در خردم نقصان است
حالیست میان مستی و هشیاری
من بنده آن که زندگانی آنست

گوران

هوشیاربم نه شنه م ئی په نهانییه
که مه ستم عه قلم له نوقسانییه
حاله تیک هه یه بهینی نه م و نه و
به به ندهی ده بم زینده گانییه!

هه ژار

هوشم که ده بی خه فته دلم دهر دینی
سه رخوش که ده بم: هوش له سه رم نامینی
کاتیکه نه زور مه ست و نه زور وشیارم
گیانم به فیدای نه و ده مه دنیا دینی

نه همه د شالی

گهر سه رخوش نابم په ست و دلگیرم
که سه رخوش نه بم بی هه ست و بیرم
حالیکه بهینی هوشیاری و مه ستی
به ندهی نه و کاتهم گهر بی ده ستگیرم

سه لام

له هوشیاریم شادیم مه حاله
وهک له مه ستیم عه قلم به تاله
حالیکه بهینی مه ستی و هوشیاری
به ندهی نه و که سه م نه و حاله ی حاله

خه پیام

۱۴- ای دل چو زمانه می کند غمناکت
ناگه برود ز تن روان پاکت
بر سبزه نشین و خوش بزی روزی چند
ز آن پیش که سبزه بر دمد از خاکت

گۆران

نه‌ی دل زه‌مانه پیشه‌ی خه‌م دانه
هه‌رکاتیکت دی هه‌ژار بۆی مردی گیانه!
ساییش روانی سه‌وزه نه‌ خاکت
خۆش بژی نه‌ دیار نه‌م سه‌وزه جوانه

هه‌ژار

چاوجوان وه‌ره لام، به‌ خه‌م بلّی به‌ و لاوه
لیم هائی هه‌تا داوی ته‌مه‌ن نه‌ پساوه
نه‌ورۆزه چه‌مه‌ن سه‌وزه ده‌می سه‌رخۆش بین
تا سه‌وزه نه‌ سه‌ر گۆره‌که‌مان نه‌رواوه!

سه‌لام

نه‌ی دل زه‌مانه غه‌می لیت نه‌وی
گیانی شیرینت ده‌رنه‌چی شه‌وی
خۆش بژی نه‌مپرو نه‌ سه‌بزه زارا
به‌رنه‌وه‌ی سه‌بزه‌ی خاکت سه‌رکه‌وی

خه پیام

۱۵- چون ابر به نوروز رخ لاله بشت
برخیز و به جام باده کن عزم درست
کاین سبزه که امروز تماشاگه توست
فردا همه از خاک تو برخواهد رست

گۆران

که هه‌وری نه‌ورۆز روی گوئی تهر کرد
به عه‌زمی باده هه‌ئسه ده‌ستوبرد
نهم سه‌وزه‌گیایه‌ی سه‌یرانگای تویه
سبه‌ی له‌ خاکی تو نه‌روی وردورد

هه‌ژار

چاوجوان وهره لام، به خهم بلن به‌و لاوه
لیم هائ هتا داوی ته‌مه‌ن نه‌پساوه
نه‌ورۆزه چه‌مه‌ن سه‌وزه ده‌می سه‌رخۆش بین
تا سه‌وزه له‌ سه‌ر گۆره‌که‌مان نه‌پرواوه!

نه‌حه‌مه‌د شائی

چۆن هه‌وری نه‌ورۆز گولائه نه‌شوا
تۆش په‌ژاره‌ی دل به‌مه‌ی بشۆ وا
نهم لاله‌زاره‌ی سه‌یرانگای تویه
سبه‌ی نه‌بینی له‌ خاکی روا

سه‌لام

به هه‌وری نه‌ورۆز گول چاوی شۆریا
تۆ و پیالنه‌ی شه‌راب دامه‌نی چیا
نه‌مرو تیر سه‌یری سه‌وزه‌گیا بکه
سبه‌ی له‌ خاکی سه‌وز نه‌بی گیا

خه پیام

۱۶- ویند مرا که دوزخی باشد مست
قولی ست خلاف ، دل در آن نتوان بست
گر عاشق و میخواره به دوزخ باشند
فردا بینی بهشت همچون کف دست

گۆران

نه ئین دۆزه خه جیی پیاوی سهرخۆش
ههی قسهی بیجی دوور له عهقل و هۆش!
گهر عاشق و مهست گشت بچنه دۆزهخ
به ههشت نه بیته ناوله پیکی بۆش

هه ژار

گۆیا له جهه ندهمن نه قیدار و مهست
به م واته یه پینکه نیم و گۆستی خۆم گهست
جیی چهند کهری کولکنه نه گهر وابی به ههشت
یان چۆل و بیابان و کپه وهک له پی دهست

نه همه د شالی

نه ئین جهه نم جیگهی سهرخۆشه
قهت باوهر ناکا کهسی به هۆشه
سهرخۆش و عاشق بچنه جهه نم
به ههشتی وابی چۆله و ناخۆشه

سه لام

پییم نه ئین دۆزهخ مه خسووس بۆ مهسته
به م واته واته قهت دل مه بهسته
گهر عاشق و مهست بچنه جهه ننه م
به ههشت چۆله و وهک بهری دهسته

خه پیام

۱۷- می خور که به زیر گل بسی خواهی خفت
بی مونس و بی رفیق و بی همدم و جفت
زینهار به کس مگو تو این راز نهفت
هر لاله که پژمرد نخواهد بشکفت

گوران

مه‌ی بخو له ژیرگلا نه‌نوی زور
بی کس بی هاورئ بی هاوده‌نگی گور
با نه‌م رازه‌شت لا نه‌ینی بی
گول سبب بی گه‌شه ناکا له به‌ر خور

هه‌ژار

مه‌ی تیکه وه‌خو دهرفته‌ته؛ ها‌کا مردی
له‌م ژیر گله بی هه‌وا و بی هاوده‌ردی
وا بی‌تی ده‌لیم شتیک له لای کس مه‌یلئ
نابیته‌وه گول په‌لکه گولئ بابردی

سه‌لام

مه‌ی بخو نیستا نه‌چیته ژیرگل
بی روح بی ره‌فیق بی هاوده‌م بی دل
زینهار نه‌م سیرره ناشکرا نه‌که‌ی
که په‌ژمورده بوو گه‌شه ناکا گول

خه پیام

۱۸- آنان که محیط فضل و آداب شدند
در جمع کمال شمع اصحاب شدند
ره زین شب تاریک نبردند برون
گفتند فسانه‌ای و در خواب شدند

گۆران

ئه‌وانه‌ی ده‌ریای فه‌زڵ و هونه‌ر بوون
له‌ کۆری عیله‌ما چرا و رابه‌ر بوون
له‌م شه‌وه‌زه‌نگه‌ رییان ده‌رنه‌کرد
ئه‌فسانه‌بیژی خه‌وله‌خۆخه‌ر بوون

هه‌ژار

هۆزان و بلیمه‌تان و بیر بوون و پته‌و
بو بوون و ده‌چن؟ که‌س نه‌ ئه‌می زانی نه‌ ئه‌و
تاریکه‌ شه‌ویک گه‌ران به‌بی ری و گیژ بوون
ئه‌فسانه‌یه‌کیان ئه‌هۆنی چاویان چووه‌ خه‌و

ئه‌حمه‌د شالی

ئه‌وانه‌ی ده‌ریای هۆش و هونه‌ر بوون
روناکی ریگای خۆشی به‌شه‌ر بوون
سه‌ریان ده‌رنه‌کرد له‌م شه‌وه‌زه‌نگه
ورینه‌یه‌کیان کرد و تیپه‌ر بوون
سه‌لام

ئه‌و جه‌کیمانه‌ی که‌سه‌رده‌فته‌رن
خاوه‌نی فه‌چل و عیلم و هونه‌رن
له‌م شه‌وه‌زه‌نگه‌ رییان ده‌رنه‌کرد
هه‌رچه‌ند هاتن، چوون هه‌ر بی‌خه‌به‌رن

خه بیام
۱۹- قومی ز گزاف در غرور افتادند
واندر طلب حور و قصور افتادند
معلوم شود چو پردها بر دارند
کز کوی تو دور و دور و دورز افتادند

گۆران

هه ندی دهستخه پۆ دووی غروور کهوتن
هه ندیک شوین کۆشکی پرله حوور کهوتن
که په رده لاچوو ئاشکرا ده بی
ئه مانه له تو ئیجگار دورکهوتن

هه ژار

هۆزان و بلیمه تان و بیر بوون و پته و
بو بوون و ده چن؟ کهس نه ئه می زانی نه ئه و
تاریکه شه ویک گه ران به بی ری و ، گێژ بوون
ئه فسانه یه کیان نه هۆنی چاویان چوه خه و

سه لام

قهومی مه شغولی درۆ و ده له سه
قهومی هه ر حۆری و به هه شتیان به سه
ئه م په رده لاچی ئاشکرا ئه بی
دوورن زۆر دوورن ئه و جۆره که سه

خه پیام

۲۰- قومی متفکرند اندر ره دین
قومی به گمان فتاده در راه یقین
میتروسم از آن که بانگ آید روزی
کای بیخبران راه نه آنست و نه این

گۆران

هه‌ندیک له بیردان بۆ مه‌زه‌هب و دین
هه‌ندیک دوودئی گومان و یه‌قین
له لابه‌لاوه له پر ده‌نگی دی
ئه‌ئ: کام گومان کام پروا کام دین؟

هه‌ژار

هیندیك به خه‌یال له دین و نایین ژیرن
لایه‌ک به گومان له بی گومانی گیرن
سه‌یری ده‌بی تی بگهن که هیچ تی نه‌گه‌یین
که‌متر له سه‌ری پیاز و په‌لکی سیرن!

سه‌لام

قه‌ومئ خه‌ریکی مه‌زه‌هب و دینن
هه‌ندیک دامای شک و یه‌قینن
هاکا ها جارچی ده‌نگی هه‌ئبری
هه‌مووتان کویرن ری راست نایینن

خه پیام
۲۱- از آمدن و رفتن ما سودی کو
وز تار امید عمر ما پودی کو
چندین سر و پای نازنینان جهان
می سوزد و خاک می شود دودی کو

گۆران

له هاتنمان و چوونمان سوو کوانی
بو تهونی هیوا تایی دهزوو کوانی
له ناو چه مبهری چه رخا هه زاران
گیان سوتان و خوئی به با چوو کوانی؟

هه ژار

نهم هاتن و چوونی نیمه چی له دوایه؟
کیی وا هه یه نهم گنۆله هه نکا تایه؟
نهو لاشه هه موو ده که ونه ناورگی نهمان
سووتمانی وه هام نه دیوه، دوو که ل نایه!

نهمه د شائی

هاتن و چوونمان بی سوود و هویه
قالیچهی ژینمان بی تان و پویه
له گیژهی چه رخا نای که گیانی پاک
نهم سووتی قرچو هه راو بو سوویه

سه لام

گهر هاتنی من قازانجی توویه
تانی تهونی ژین بوچی بی پویه
له ناو چه مبهری چه رخا گیانی پاک
بوچی بسوتی بو ره نجه روویه

خه پیام
۲۲- مرغی دیدم نشسته بر باره طوس
در پیش نهاده کله کیکاووس
با کله همی گفت که افسوس افسوس
کو بانگ جرسها و کجا ناله کوس

گوران
مه لیکم بینی له سهر قه لای تووس
له بهر ده میا بوو که لله ی که یکاووس
نه ی گوت به که لله: نه فسوس سهد نه فسوس
کوانی دهنگی زهنگ کوانی ناله ی کووس؟

هه ژار
چووکیک له که لاوه یه ک له بهر لابایی
دهیکوئی به دندووکی، سهری پاشایی
پییم و ابوو دهئی: بهگره گهر دهتوانی
بهو که لله یه سویند دهخوم له دهستت نایی

سه لام
مه لیکم بینی له سهر قه لای تووس
له ژیر چنگیا بوو که لله ی که یکاووس
به که لله ی نه گوت، نه فسوس سهد نه فسوس
کوانی دهنگی زهنگ کوانی ناله ی کووس

خه پیام

۲۳- توبه مکن از می اگرت می باشد
یکبار کنی، هزار در پی باشد
گل جامه دران و بلبلان نعره زنان
در وقت چنین، توبه روا کی باشد

گوران

نه که می توبه که می له می تا هه یه
توبه سهد توبه ی به دوا دا هه یه
گول کراس بدری و بولبول بخوینی
له کاتی وادا توبه کوا هه یه؟

هه ژار

چون توبه له می ده که می هه تا می مابن؟
نه و روزه مه خوره وه که په ییدا نابن
نه خوازه به هار و چیمهن و دیمه نی گول
توبه ی چی؟ هه زار توبه له توبه ی وا بن

نه حمهد شالی

له می ، گهر توبه ، بکه ی نادانی
سهد توبه بکه ی، ههر په شیمانی
گول یه خه ی درا بولبول نالانی
جا تو چون توبه ، به حه ق نه زانی

سه لام

نه که می تو ته و به له مهستی بکه ی
چونکه له و ته و به سهد ته و به نه که می
گول گه شکه بکا بولبول بخوینی
تو و پیاله و شه راب شیشه و جامی می

خه پیام

۲۴- گل صبح دم از باد برآشفت و بریخت
با باد صبا حکایتی گفت و بریخت
بد عهدی عمر بین، که گل ده روزه
سر بر زد و غنچه گشت و بشکفت و بریخت

گۆران

گۆل به ربه یانیک ژاکاو هه ئوه‌ری
پازی خۆی هه ئپرشت بو با و هه ئوه‌ری
که مشه‌رتی چه‌رخه که گۆل به ده رۆژ
پوا و پشکوت و ژیا و هه ئوه‌ری

هه ژار

گۆل یاخه ده‌کاته‌وه به رامبه‌ر به شنه
بولبول دئی خوشه که وتۆته ئاواز و قنه
تا تۆش و گوئیش نه‌بوونه تۆزی به‌ر با
مه‌ی بینه له گوئزای بخه‌ین بار و بنه

سه‌لام

ده‌مه‌و به‌یانی گۆل که‌وته گرین
وتی به سه‌با به دئی غه‌مگین
سه‌یری مۆله‌تی چه‌رخه به‌دخوو که‌ن
بو ده رۆژ غونچه گۆل و هه ئوه‌رین

خه پیام

۲۵- نگر ز صبا دامن گل چاک شده
بلبل ز جمال گل طربناک شده
در سایه گل نشین که بسیار این گل
در خاک فرو ریزد و ما خاک شده

گۆران

بپروانه درې با په ردهی رووی گۆل
سه رگه رمی عه شقه بولبولی سه رچل
له بن گولباخا دانیشه گولباخ
زورجار پرواوه و بوته وه به گل

هه ژار

گۆل یاخه ده کاته وه به رامبه ر به شنه
بولبول دلی خوشه که وتوته ناواز و قنه
تا توش و گویش نه بوونه توژی بهر با
مهی بینه له گونزرائی بخهین بار و بنه

نه حمه د شالی

شهمال داوینی گۆلی دادپان
بلبل له ناو گۆل که وتوته فغان
له ژیر سیبهری گولانا تاوی
دانیشه زور جار نه روی له خاکمان

سه لام

به شنه ی سه با گۆل په رده ی درې
بولبول به ناله دهنگی هه لبرې
له سایه ی گولدا دانیشه که گۆل
نه بیتتو به خاک له خاک دهر په رې

خه پیام
۲۶- فردا علم نفاق طی خواهیم کرد،
با موی سپید قصد می خواهیم کرد،
پیمانۀ عمر من به هفتاد رسید،
این دم نکنم نشاط، کی خواهیم کرد؟

گوران
نیتر به یاخی نیفاق پهی نه کهم
به مووی سپیه وه روو له مهی نه کهم
ژمارهی پیکی عومهرم جهفتایه
نیستا به دمهستی نه کهم کهی نه کهم!

هه ژار
دوو رووی به سه، روو ده که مه مهیخانه
نه م ریشی سپی به مهی برهنگی جوانه
پیوانی تهمهن گه یشته جهفتا تا کهی
خوم ههر وه کوو ههم نیشان نه دهم، شیتانه؟

نه حمهد شالی
سبهینی نالای درو قهه نه کهم
به مووی سپیه وه قه صدی مهی نه کهم
سالانی عومرم خووی دا له ههفتا
نیستی که یف نه کهم گوایه کهی نه یکم؟

سه لام
داری به یداخی نیفاق پهی نه کهم
به مووی سپیمو مهیلی مهی نه کهم
پهیمانهی ژینم گه یشته جهفتا
نیستاکه نه یکم فهرموو کهی نه کهم؟

خه بیام

۲۷- یک چند به کودکی باستاد شدیم
یک چند به استادی خود شاد شدیم
پایان سخن شنو که ما را چه رسید
از خاک در آمدیم و بر باد شدیم

گۆران

چه ندیک منداڭ بوین قوتابی زانا
چه ندیکیش خوْمان بووین به مامؤستا
نه نجام پروانه چیمان به سهرهات
وهک ناو هاتین و بوْی دهرچوین وهک با

هه ژار

ژیانت چیه؟ تا چووک و شلی، شاگردی
وهستای که گه یشتی، پاشی: پیری، مردی
پوختایی وتار له من بیسی باشه
تۆزیکى له خوْڭ بهرز ببووی ، با بردی

نه همه د شالی

بهینی شاگرد بووین، بووین به مامؤستا
بهم کهین و بهینه زۆر که یفمان ههستا
نه نجامی داستان گوی بگره چی بوو
له خاک دهرچووین و چووین به بای وهشتا

سه لام

چه ندی خه ریکی ناو و گل نه بووین
یا به سهر با دا نه هاتین نه چووین
قسه هه زاره ههر دووی به کاره
وهکوو ناو هاتین وهکوو با نه پۆین

خه پیام

۲۸- ان ها که کهن شدند و این ها که نوند
هر کس به مراد خویش یک تک به دوند
این کهنه جهان به کس نماند باقی
رفتند و رویم دیگر آیند و روند

گۆران

چ دهستهی تازه چ پیرانی کۆن
هه موو یه کبه یه ک وهک هاتوون ئه پۆن
دنیا نامینئ تا سهر بۆ که سیان
چۆن هاتن و چوون ئه بی بیئ بپۆن

هه ژار

داخم ئهوی دیر هات و ئهوی که وناران
هاو باوهشی مهرگن و نه دنیا تاران
کهس نایه تهوه بهره و ژیان ئیی پرسم:
نه کوئ یه بنه و باری هه واری یاران؟

سه لام

پیر و جوان و تازهی نۆت و نۆی
یهک به دوای یه کدا هه رده پروا هه ردئ
ئه م دنیا تا سهر بۆ کهس نامینئ
هه رچی بی ئه پروا، رۆیی چی ئی دی؟

خه پیام

۲۹- رندی دیدم نشسته بر خنگ زمین
نه کفر و نه اسلام و نه دنیا و نه دین
نه حق نه حقیقت نه شریعت نه یقین
اندر دو جهان کرا بود زهره این

گۆران

ره‌ندیکم بینی دانیشتووی رووی خاک
مه‌گهر ههر نهوم دیبئی وا بیبکاک
به‌رامبه‌ر به کوفر، نیسلام، دنیا، دین
حهق، گومان، یه‌قین، ریّی خراپ و چاک

هه‌ژار

دیم پی‌ری له مه‌یخانه سه‌ری ده‌خولاه
ناترسی؟ وتم، که بمری؟ چت بۆم ماوه؟!
فه‌رمووی وه‌ره پینداکه، گه‌لی وهک من و تو
رۆیشتن و کهس نه‌هاته‌وه له‌و لاه

سه‌لام

ره‌ندیکم بینی له رووی سه‌رزه‌مین
بیزار له دنیا بیزارتر له دین
حهق، حه‌قیقه‌ت، شه‌ریعه‌ت، یه‌قین
له‌لای وهک پووش بوو ئیوه‌ش وا بژین

خه پیام

۳۰- این چرخ چو تاسی است نگون افتاده
در وی همه زیرکان زبون افتاده
در دوستی شیشه و ساقی بنگر
لب بر لب و در میانه، خون افتاده

گۆران

گهردون جامیکه سهرنگوون کهوتوو
ژیران له ناویا گشت زه بوون کهوتوو
سرنج له دوستیی شوشه و پیاله بهن
دهم له دهمان و خوینی یهک خواردوو

هه ژار

گهردوونی چه ویل ههر به چه پی سووراوه
ههریویه نهوی راسته تیا داماوه
بروانه له هاوانه تی شوشه و پیاله
خوین کهوته نیوانیان و لیوبه لیو چه سپاوه

سه لام

گهردوون تاسیکی دهمه ونخونه
دانا له ژیریا زار و زه بوونه
سهیری دوستی شیشه و پیاله کهن
خوین له بهینیا نا بادهی گولگوونه

خه پیام

۳۱- از منزل کفر تا به دین، یک نفس است،
وز عالم شک تا به یقین، یک نفس است،
این یک نفس عزیز را خوش می‌دار،
کز حاصل عمر ما همین یک نفس است

گۆران

کفر و دین به‌ینایان یه‌ک هه‌ناسه‌یه
یه‌قین تا گومان یه‌ک هه‌ناسه‌یه
نهم هه‌ناسه‌یه به خوشی بژی
مادام خوی ژیان یه‌ک هه‌ناسه‌یه

هه‌ژار

خهم بوچی له سهر بوون و نه‌بوون داده‌گری؟
دوا روژ چیه که‌ی دی؟ چته وا بو‌ی ده‌گری؟
مه‌ی فرکه! مه‌ترسی به قهرز، نازانی
نیوانی هه‌ناسه‌یه‌ک ده‌ژی یان ده‌مری؟

سه‌لام

به‌ین کوفر و دین هه‌ناسه‌یه‌که
ری شک و یه‌قین هه‌ناسه‌یه‌که
خوش بژی ده‌می به شوخ و شه‌نگی
که عومری شیرین هه‌ناسه‌یه‌که

خه پیام

۳۲- ای دل ز زمانه رسم احسان مطلب
وز گردش دوران سرو سامان مطلب
درمان طلبی درد تو افزون گردد
با درد بسازو هیچ درمان مطلب

گۆران

نه‌ی دل له دنیا نیجسانت نه‌وی
له چهرخی گهردون سامانت نه‌وی
دهرمان داواکه‌ی دهرد گران نه‌بی
له‌گه‌ل دهرد هه‌لکه و دهرمانت نه‌وی

هه‌ژار

نه‌ی خوایه چ بیوه‌فایه نه‌م دنیا‌یه
دهرد و رک و کینه گشتی ههر له و رایه
بروانی له ناو دلی ره‌شی خاکی ره‌شا
زۆر گه‌وه‌ری تیدایه که نرخ‌ی نایه

سه‌لام

دلّه له دنیا چاکه‌ی چیت نه‌وی
چۆن ناسوودییی بهر تو نه‌که‌وی
داوای دهرمان که‌ی دهردت زیاد نه‌کا
دهرمانت نه‌وی به دهرد بسره‌وی

خه پیام

۳۳- گاو یست در آسمان و نامش پروین

یک گاو دگر نهفته در زیر زمین
چشم خردت باز کن از روی یقین
زیر و زبر دو گاو مستی خر بین

گوران

گایهک له ناسمان ناوی پهروینه
گایهکیش نه ئین له ژیر زه مینه
سا چاو بگیره نهی خاوهنی هوش
له ناو دوو گادا کهرگهل ببینه

هه ژار

گاییکه له عاسمان و ناوی کویه
گاییکه ده ئین هه نگری ههرد و بویه
سهیری کهرگهل بکهی له ناو نه م جووته
گه ر ژیر و به بیری سهیری خوش بو تویه

سه لام

گایهک له ناسمان ناوی پهروینه
گایهک کوئه کهی ژیری زه مینه
به چاوی غیرهت سه رهنجه بده
ما بهینی دووگا کهرگهل ببینه

خه پیام

۳۴- چون لاله به نوروز قدح گیر به دست
با لاله رخی اگر تو را فرصت هست
می نوش به خرمی که این چرخ کهن
ناگاه تو را چو خاک گرداند پست

گوران

وهک گون پیا له به رمه ده نه ده ست
له گه ل گون په نگی چاو و برو مه ست
شهراب بنوشه نه م چهرخه شینه
هاکا توشی کرد به وینه ی گل په ست

هه ژار

تا باخی گونی به خت و جوانیت له به ره
سه رخوش به، دلت خوش که، چ وهختی که سه ره؟
نه و روژی له دهس دهچی وهگیر نایه ته وه
چه پ گهردی زه مانه دوژمنی قهسته سه ره

سه لام

که نه ورروز گونی خسته سه ره په نجه
له گه ل دولبه ری پر لاروله نجه
شهراب بنوشه نه م چهرخه شینه
قاروونی فهوتان گه نجی هه ره نجه

خه پیام

۳۵- در دل نتوان درخت اندوه نشاند
همواره کتاب خرمی باید خواند
می باید خورد و کام دل باید راند
پیداست که چند در جهان باید ماند

گۆران

دل نابی داری خه می تیا بروی
خوش کتیبیکه له خوشی بدوی
مهینوشین خوشه و کام هینانهدی
خو دیاره ژینت چند که م بو نه لوی

هه ژار

بی هوودیه بیر و خه م، دلت خوش که برا
پر سیار نه کرا، بهشت دراهه رچی دراهه
تو هیشته نه هاتوویه جیهان رۆژی به ری
نه و رۆژه ده بوو بچیته ده، دیاری کرا

سه لام

له دلدا داری خه فتهت مه روینه
کتیبی عشق نه شعار بخوینه
شهراب بنوشه پیاله ی په یاپه ی
به پیاله ی له بریز ریشه ی ده ریینه

خه بیام

۳۶- ابریق می مرا شکستی ربی
بر من در عیش را بستی ربی
من می خورم و تو میکنی بدمستی
خاکم به دهان، مگر تو مستی ربی

گوران

شوشه‌م نه‌شکینی به قه‌ستی خواجه
رئی نه‌شنه‌و به‌زمم نه‌به‌ستی خواجه
شهرابی نالم نه‌ریژیتته خاک
هه‌ی خاکم به‌دهم بوچ مه‌ستی خواجه؟

هه‌ژار

شووشه‌ی مه‌یه‌کته‌ت بوچی رژاندم خواجه؟
وه‌ک شووشه، نه‌شه و دلت شکاندم خواجه؟
مه‌یخوره‌منم که‌چی یه‌کی تر ده‌گری!
بمبووره‌نه‌په‌رده‌دا‌گه‌یاندم خواجه

سه‌لام

شووشه‌ی شهرابت شکاندم خودا
داتخست ده‌روازه‌ی ژیانم خودا
من لی‌مدا که‌چی وا تو‌ی گرتووه
قلپ‌قلپ شهرابت رژاندم خودا

خه پیام

۳۷- ناکرده گنه در این جهان کیست بگو؟
آن کس که گنه نگرد چون زیست بگو؟
من بد کنم و تو بد مکافات دهی
پس فرق میان من و تو چیست بگو؟

گوران

کییه بی گونای پرووی دنیا بلئی
بی گونا کردن چون ژیان بلئی
که من بهد کهم و سزای توش بهد بی
تو و من جیاوازین له چیا؟ بلئی

هه ژار

دنیا به له (کهو) ده ، بی گونا هیکی نییه
کهس بی هه له نه ژیاوه له سهر نه م زهوییه
من کرده خراب و توش خراپه م توش کهی
جیاوازی له نیوان من و تو ، خوییه چیه؟
(له که و ده له بیژنگ ده)

سه لام

کی گونا ناکا؟ کییه پی م بلئی
هیچ کهس ، بی گونا کییه پی م بلئی
که من بهد بکه م؟ توش هه ر بهد بکه ی
فه رقی من و تو چیه پی م بلئی؟

خه بیام

۳۸- بسیار بگشتیم به گَر دَر دَر و دشت،
اندر همه آفاق بگشتیم به گشت؛
کس را نشنیدیم که آمد زین راه
راهی که برفت، راهرو بازنگشت!

گۆران

ئای که زۆر گه پراین به دهر و دهشتا
دنیا مان بیژا نه گیل و گهشتا
له م ریگای چوون و نه هاتنه وهدا
که سیک تووش نه بووین له بازگهشتا

هه ژار

له م ریگه دریژه که مهرگی ناوه
کی هاته وه باس و خه بهری هیئاوه؟
وهستان له دوو رییانی نیازی پر و پووچ
بی هووده یه، هه رچی چوو نه هاته دواوه

سه لام

ئیمه زۆر گه پراین به دهر و دهشتا
دنیا م پشکنی وردورد له گهشتا
به دوو چاو نه مدی تاقه رییواری
به دوو گویش نه مبیست بیته وه هیشتا

خه پیام

۳۹- ترکیب پیاله‌ای که در هم پیوست
بشکستن آن روا نمی‌دارد مست
چندین سر و پای نازنین از سر و دست
از مهر که پیوست و به کین که شکست

گۆران

پیالهی نه‌جزا جۆشخواردووی بیگهرد
مه‌ست دئی نایه قه‌ت پیدا له به‌رد
نه‌ی سهر و مل و ساق و ده‌ستی جوان
کی لیکیان نه‌دا و نه‌یانکا به‌گهرد؟

هه‌ژار

سهرخۆش دئی نایه پیالهی‌یه‌ک بشکینئ
ههر توژی له‌بار و ریک و پیک بنوینئ
خوا نه‌و هه‌موو لاشه ناسک و لاوچاکه
بوچ ریکی ده‌خا و له داخی کیی ده‌رزیئ؟!؟

سه‌لام

نه‌و پیالهی که‌وا ده پوول نه‌هینئ
سهرخۆش مه‌ستیش بی ههر نایشکینئ
نه‌م سهر و ده‌ست و په‌نجه شیرینه
کردگار بو نه‌یکا و هه‌ئیه‌وه‌رینئ

خه پیام

۴۰- هر چند که رنگ و بوی زیباست مرا
چون لاله رخ و چو سرو بالاست مرا
معلوم نشد که در طربخانه خاک
نقاش ازل بهر چه آراست مرا

گوران

هرچهن به رهنگ و بوی جوان پاراوم
وهک گول به بالایش سه روی سه راوم
به لام نه مزانی وهستای نیگارکیش
له گالته خانهی خاک بو دایناوم

هه ژار

هر چه ندی بلایی به به ژن و بالا جوانم
پروومت گول و چاوکه ژال و لیوقه ییتانم
وهستایی که وای له خاک و گل دارشتم
نیازی له مه چی بوو؟ بوچی کرد؟ نایزانم

سه لام

هر چه ند رهنگ و رووم جوان و رهنگینه
بالا وهک سه ر و پروومت نه سرینه
به لام نازانم بو له دنیا دا
وا رازامه وه بو لام شیرینه

خه پیام

۴۱- جامی است که عقل آفرین میزندش
صد بوسه ز مهر بر جبین میزندش
این کوزه‌گر دهر چنین جام لطیف
می‌سازد و باز بر زمین میزندش

گوران

له پیشا چه‌رخى شین خستنه‌کار
دوایی تیکدانی بنچینه و دیوار
ناکیشری هه‌رگیز به تهرازوی عه‌قل
پیوانه‌ی نایه به متر و په‌رگار!
په‌رگار؛ پرگال: نامیری نه‌ندازه‌یه بو کیشان و پیوانی بازنه؛ فرجال.

هه‌ژار

نهم بوون و ژیانه‌ی هه‌یه چون پووی داوه؟
نه‌نجامی چیه و بوچییه، چی به داوه؟
هیچ کهس نه‌بووه و نیشه به‌راست بیزان
هه‌رکه‌س به خه‌یال شتیکی بو هه‌لداوه

سه‌لام

وجوود جامیکه عه‌قل نه‌نوتنی
خیره‌ت نه لیوی سه‌د ماچ نه‌سیننی
سه‌یره شیشه‌گه‌ر نهم شیشه جوانه
بو دروست نه‌کا؟ بو نه‌یشکیننی

خه بیام

۴۲- شادی بطلب که حاصل عمر دمی است،
هر ذره ز خاک کیقبادی و جمی است،
احوال جهان و اصل این عمر که هست،
خوابی و خیالی و فریبی و دمی است

گۆران

شاد بژی مایه‌ی عومرت ده‌میکه
ههر که‌ردیک له خاک که‌ی و جه‌میکه
چۆنیه‌تی دنیا و نه‌سلی نه‌م عومره
خه‌وه و خه‌یالنه و ته‌فره و ته‌میکه!

هه‌ژار

بیخه‌م به، ژیان هه‌لیکه ها‌کا مردی
تاویری مه‌رگ گلا و له بنیا وردی
نازانی له کوپوه ناردرای؛ سا به خوا
ناشزانی مه‌رگ، که مردی بو کوپوی بردی

سه‌لام

که‌یف بکه ژیان نه‌فه‌س دانیکه
یه‌ک زه‌رره له خاک نه‌وشیروانیکه
نه‌حوالی دنیا و ژیانی هه‌مووان
خه‌و و خه‌یال و ته‌فره‌دانیکه

خه پیام

۴۳- ساقی قدحی که کار عالم نفسی است
گر یک نفست فراغتی هست بسی است
خوشباش به هر چه پیشت آید ز جهان
هرگز نشود چنانکه دلخواه کسیست

گۆران

ساقی قه‌ده‌حیک ژیان یه‌ک ده‌مه
هه‌ر به‌خۆشی بی‌ نه‌و ده‌مه‌ش به‌سمه
چۆنت بو‌ لوا بسازه چه‌پگه‌رد
سورانی به‌پیی دلخواز زۆر که‌مه

هه‌ژار

مه‌یگێر مه‌یه به‌ر باری خه‌مان، مه‌ی با بی
چا نابی جیهان به‌ نی‌مه، با دل چابی
چت دیته به‌ری نه‌ ری‌ ژیان گوئی مه‌ده‌ری
هه‌رگیز وه‌کوو ناواتی دلی که‌س نابی

سه‌لام

شه‌رابی دنیا هه‌ر یه‌ک نه‌فه‌سه
یه‌ک نه‌فه‌س شادی نه‌لای من به‌سه
چۆن هات گه‌ردشی گه‌ردوون بسازه
چونکه چه‌رخ‌ی چه‌رخ به‌رعه‌کس که‌سه

خه پیام

۴۴- برخیز ز خواب تا شرابی بخوریم
زان پیش که از زمانه تابی بخوریم
کاین چرخ ستیزه روی ناگه روزی
چندان ندهد زمان که آبی بخوریم

گوران

به رله وهی زه مان تو شمان کا به وهی
وهره با خو مان تیراو کهین له مهی
چونکه چهرخی کون کاتی رویشتن
ماوهی ناو نادا نیوی پی ته رکهی

هه ژار

بایی مه به به ژیان و که می رامینه
زوری وه کوو تو نیسته سه تی له شوینه
دلخوش به هه تا ماوی، مهرگ وا له که مین
تا توش نه رفینراوی به شت بر فینه

سه لام

به رله وهی یه کیهک له دنیا بر وین
له مرؤ پیکه وه شه رابی بخوین
وه ختی روینمان چونکه نه م چهرخه
وچانمان نادا ده موچاو بشوین

خه پیام

٤٥- هرگه که طلوع صبح ارزق باشد
باید بگفت می مروق باشد
گویند در افواه که حق تلخ بود
باید که بدین دلیل می حق باشد

گوران

هر به ربه یانیک رووی ناسمان شین بی
نه بی له سهر دست پیالهی رهنگین بی
نه نین له دهما تامی مهی تاله
مهی حهقه و کی دی که حهق شیرین بی

هه ژار

بوویله که هات، مه پرسه که نگیی سائه
مهی فرکه له خورینی به تاس، به پیالهی
شیخ وازی له ههنگوین و گه زویه و من مهی
مهی تاله ده بی ههق بی، ده نین: ههق تاله

سه لام

سهر له بهیانی دهی شهفهقه
له پیالهی و شوشه هه نسینه تهقه
مه شهور و باوه حهق تال و رهقه
بویه مهی تاله مه علومه حهقه

خه پیام

٤٦- آن قصر که با چرخ همیزد پهلو
بر درگه آن شهان نهادندی رو
دیدیم که بر کنگره اش فاخته ای
بنشسته همی گفت که کو کو کو کو

گۆران

نهم کۆشکه ی لوتی نه ناسمان بوو
شاهان نه یاننا بو به رده رگا پروو
دیمان کۆتریک لیوی دیواری
گرتبوو کز کز نه یوت کوو کوو کوو

هه ژار

نه و کۆشکی مله ی ده کرد ده گه ل عاسمانی
شاهانی ده که و ته وه نه ده رک و بان
دیتیم په پوسیمانیه لی ده خوینی:
کوا بگره و به رده ت؟ به زم و په زم تا کوانی؟

سه لام

نه و قه سره ی که وا جوتی چهرخ به رزیوو
شاهان بو ده رگای نه چوون پروو به پروو
یه ک قومریم بیینی له سه ر ته لاری
به ناله نه یگوت: کوو کوو کوو کوو کوو

خه پیام

۴۷- آنان که ز پیش رفته‌اند ای ساقی،
در خاک غرور خفته‌اند ای ساقی،
رو باده خور و حقیقت از من بشنو:
باد است هر آن‌چه گفته‌اند ای ساقی

گوران

نه‌وانه‌ی زووتر بوی دهرچوون ساقی
خاکی غورووره تیا نوستوون ساقی
مه‌ی بخۆ و راستی ههر له من ببیه
با بوو له ههرچی دوابوون ساقی

هه‌ژار

خوینتانه خهم و دوژمنه، خۆی ئی لاده!
خۆشی له که‌سینک ئیوبه‌بزه و دلشاده
مه‌یگیر وهره ههر ره‌نجی له دنیا کیشام
به‌ر باده! ده‌سا به‌مگه‌یه خۆت و باده

سه‌لام

ههرکه‌س زوو رۆیی له دنیا دهرچووو
له ژیری خاکیه‌کایه‌ک نوستووو
باده بنۆشه راستت پی نه‌ئیم
ههرچی و تراوه وه‌ک با یه ههمووو

خه پیام

٤٨- من بی می ناب زیستن نتوانم
بی باده کشید بار تن نتوانم
من بنده آن دمم که ساقی گوید
یک جام دگر بگیر و من نتوانم

گوران

بی مهی گوزهران کردن ناتوانم
بی جام و باری لهش بردن ناتوانم
بهندهی نهو دهمم ساقی نهئی ها
جام و من نیتر گرتن ناتوانم

هه ژار

گیانی منه مهی که بی نهوم بی گیانم
ژانم له دلایه بادهیه دهرمانم
ههر نهو دهمه لام خوشه که مهیگیر بیژی:
ههر دوو فری دی! بلیم بهسه و ناتوانم

سه لام

من به بی شهرباب قهت ژینم نابی
بی پیالهی پرمهی روانینم نابی
بهندهی نهو ساهم که ساقی نهئی
جامی تر بگره توانینم نابی

خه پیام

۴۹- آن کس که زمین و چرخ و افلاک نهاد
بس داغ که او بر دل غمناک نهاد
بسیار لب چو لعل و زلفین چو مشک
در طبل زمین و حقه ُ خاک نهاد

گۆران

نهو که سهی زهوی و ئاسمانی دانا
بهشی دل داغی گرانی دانا
زور له علی لیو و میسکی نه گریجهی
نایه چال خاکی له بانی دانا

هه ژار

نهو خوییه که گهردوون و زهوی بهرپا کرد
نهو رۆژه مهکۆی دهرد و خه می پهیدا کرد
وهک رژد و چنۆک هه رچی به نرخ و جوانه
هینای به په له و گورجی ده خاکی راکرد

سه لام

نهو که سهی زهوی و چه رخی داناوه
زور داغی گه رمی به دلدا ناوه
چهند له علی لیو و چه نی زلفی لوول
یه کیهک نایه خاک رزا و پواوه

خه پیام
۵۰- سردفتر عالم معانی عشق است
سر بیت قصیده ی جوانی عشق است
ای آنکه خبر نداری از عالم عشق
این نکنه بدان که زندگانی عشق است

گۆران

سه رده فته ری دنیا مه عانی عه شقه
شابه یتى شیعی ری جوانی عه شقه
نه ی بیناگایی له عالمه می عه شق
ژیان خو ی نه بی بزانی عه شقه

سه لام

سه ر له وحه ی عیلمی مه عانی عه شقه
شابه یتى شیعی ری جوانی عه شقه
نه ی بی خه بری کزه ی سۆزی عه شق
خۆشی له ژیان نایزانی عه شقه

هه ژار

خه پیام

۵۱- معشوقه که عمرش چو غمم باد دراز
امروز به من تلافی کرد آغاز
بر چشم من انداخت دمی چشم و برفت
یعنی که: نکویی کن و در آب انداز!

گۆران

وهک خه موم عومری دریتز بی نازدار
نه مروتش دنه رمی خوی خسته وه کار
چاویکی لوتفی بریبه چاوم
چاکه ی هاویشته ناو ناوی رووبار

هه ژار

چاوم که به گریانه وه بوو، یار تاوی
ده پروانی نه نه شکی من به گوشه ی چاوی
به م چاکه یه نه نیازی گه یستم که ده ئی:
تو چاکه بکه و بیبه ده ناوی هاوی

سه لام

عومری دریتز بی یارم وه کوو غم
نیمرو لوتفی بوو به بی زیاد و که م
به ئی: چاکه ی کرد دای به دهم ناودا
به چاوی بینی چاوی پرگریه م

خه پیام

۵۲- یک جرعه می ز ملک کاووس به است
از تخت قباد و ملکت طوس به است
هر ناله که رندی به سحرگاه زند
از طاعت زاهدان سالوس به است

گوران

یه ک قوم مهی موئکی که یکاووس دینئ
ته ختی قوباد و به ختی تووس دینئ
له بهر به یانا ناخیکی سه رخوش
سه رد نویژی سوئی زمانلوس دینئ

هه ژار

بوم بانگ که نه مه یگیری که: با مهی بینئ
پیری چله کیش بادهیه خوی بنوینئ
سه رخوشی بنائینئ له نیوهی شه و دا
سه د نویژی ریابازی مړ و موچ دینئ

سه لام

چوړئ له شه راب هه موو ملکی که ی
ته ختی قوباد و ملکی تووس و رهی
نالهی رهندانه ی رهند له به یاندا
چاکتر له نوزهی سوئی و له نوزهی

خه بیام

۵۳- من در رمضان روزه اگر می خوردم
تا ظن نبری که بی خبر می خوردم
از محنت روزه روز من چون شب بود
پنداشته بودم که سحری می خوردم

گۆران

من که رهمهزان رۆژووم نهشکان
له بیخه بهریم نه بوو بیگومان
رۆژو بهرچاوی تاریک کردبووم
لای خۆم بو پارشیو تیکه م نه گلان

هه ژار

مانگی رهمهزان نزیکه و پیمان نیژن
مه ی هه رچی هه یه بریژن و مه یچیژن
من هینده ده خۆمه وه تا کلکه ی شابان
مه ست و که له لا بو ی ده که وم تا جیژن

سه لام

من به رهمهزان به رۆژ شیو نه که م
خۆم مسته حه قی سه د جنیو نه که م
تاریکی رۆژو رۆژی کرد به شه و
وه ها نه زانم که پارشیو نه که م

خه پیام

۵۴- چون مرده شوم، خاک مرا گم سازید،
احوال مرا عبرت مردم سازید؛
خاک تن من به باده آغشته کنید،
وز کالبدم خشت سر خم سازید

گۆران

که مردم خاکم به با بییژن
بۆ عیبرهت نه کهن لاشه م بییژن
له گلم قوریک به مهی بشیلن
خشتی سهر کووپه ی لی دابریژن

هه ژار

خۆلی له شه کهم به تایبه تی خرکه نه وه
مه ی لی بدهن و باشی ته روپر که نه وه
خشتیکی بییژن له مه، به نکوو جاریک
مه یخانه که لینیکی به من پر که نه وه

سه لام

قه برم واتیکدهن نه یبی نیشانه
بمکه ن به عیبرهت بۆ رووی زه مانه
خۆلم به شه راب به قور بشیلن
بۆ خشتی سهری کووپه ی مه یخانه

خه پیام

۵۵- در سر هوس بتان چون حورم باد
در دست همیشه آب انگورم باد
گویند خدا تو را ز می توبه دهاد
او خود ندهد من نکنم دورم باد

گۆران

با سهر پر سهودای بتی وهک حوور بی
جامی دهست کهیلی شهرابی سوور بی
خه نک نه ئین تۆبهت قوبوول نهکا خوا؟
نهو نهیکا و منیش تۆبهم لی دوربی

هه ژار

مه یگیر به سهرت پردی سیراتیش که نهکه
سهیرانی به ههشت سهیری دوو چاوی به نهکه
زۆرم نه خودا ویست و کهمیشی نهگهیی
ههر تۆبهیه دهمداتی نهویش نهه گهرهکه

سه لام

سهر پر له سهودای یاری شوخ و شهنگ
دهست به پیالهی شهرابی گوئرهنگ
خه ئق نه ئین: خودا تۆبهت قهبول کا
من نایکهه مه گهر خوی بیکا بیدهنگ

خه پیام

۵۶- ای همنفسان مرا ز می قوت کنید
وین روی چو کهربا چو یاقوت کنید
چون مرده شوم بمی بشوئید
مرا وز چوب رزم تخته تابوت کنید

گۆران

نهی هاوده مهکان مهیم کهن به قووت
پووی کاره باییم بکهن به یاقووت
که مردم لاشه م به شهاب بشون
له میو هه ئبهستن بۆم ته ختی تابووت

هه ژار

مه یگیر بگه پییم! له بی مهیی ما پووتم
توویم بده کووپه وه له دووریت سووتم
گۆرم له پهنا رهزان بکوئن رهزهوان،
هه ئبهستی له په لک و داری میو تابووتم

سه لام

هاوسهران بۆ من هه ر شهابه قووت
سوور نه کا رهنگی زهردم وهک یاقووت
که مردم یاران بمشون به شهاب
هه م له داری میو هه ئبهستن تابووت

خه پیام

۵۷- در خواب بدم مرا خردمندی گفت
کز خواب کسی را گل شادی نشکفت
کاری چه کنی که با اجل باشد جفت؟
می خور که به زیر خاک می باید خفت

گوران

نوستبووم ژیریک له خهوما فهرمووی
کئ به خه و پشکووت غونچهی نارهزووی
خه و برای مهرکه تا زیندوی مهمره
که مردی له ژیر خاکا تیر نه نوی

هه ژار

خوو بهس بده خه و که هوش و بیرت پتهوه
رابویره ژیان به مهی نه گهر روژ و شهوه
مردن که برای گه ورهیه بو خه و ههر دیت
نه و کاته له ناو نوینی گلا تیر بخهوه

سه لام

له شیرین خه ودا پیاویکی هوشیار
وتی: کهس به خه و نابئ به ختیار
نازانی که خه و برای مردنه
هه لسه له خاکدا نه خهوی ناچار

خه پیام

۵۸- در دایره سپهر ناپیدا غور
جامی ست که جمله را چشانند بدور
نوبت چو به دور تو رسد آه مکن
می نوش به خوشدلی که دور است نه جور

گوران

چهرخی ناسمانی بی بنی پر ههور
جامیک له به زمیا چهرخ نه دا به دهور
نورته هاته سهر بی ناخ هه لکیشان
بینی پیوهنی دهوره نه وهک جهور

هه ژار

وه بزانه جیهان به نارزهووی تو دهگه ری
نهم چهرخ و خولهی هه مووی به فووی تو دهگه ری
وه بزانه که سهد سائی ژیاوی، پاشان چی؟
مه رگیکه له سهر ریگه له دووی تو دهگه ری

سه لام

دائیره ی گهر دوون به حری بی بنه
شهراب بنوشه چهرخ دوشمنه
دهور نه دا نه جهل دهورته دیتته سهر
شهرابی مهرگ چاره ی چه شتنه

خه پیام

۵۹- این یک دو سه روز نوبت عمر گذشت
چون آب به جویبار و چون باد به دشت
هرگز غم دو روز مرا یاد نگشت
روزی که نیامدهست و روزی که گذشت

از دی که گذشت هیچ از او یاد مکن
فردا که نیامدهست فریاد مکن
بر نامده و گذشته بنیاد مکن
حالی خوش باش و عمر بر باد مکن

گۆران

نهم یهک دوو رۆژهی عومر چوو به سهر
وهک ناوی ناوچهم وهک بای دهشت و دهر
له رۆژان ههرگیز خهم ناخۆم بۆ دوو
نهورهی تپپه‌ری نهورهی دیتته دهر

هه‌ژار

رۆژگاری مرو تیا ژیا‌بوو، رابرد
ناوی بوو به جو دا چوو، با بوو، رابرد
ههرگیز مه‌ئی وابوو، واچوو، خووش نایه‌ته‌وه
گهر تال و زه‌بوون ژیاوی، چا بوو رابرد

سه‌لام

بی که‌ئکه یادی رۆژی نه‌هاتوو
یا په‌له‌په‌لی رۆژی نه‌هاتوو
بی سووه باسی رابوردوو و نه‌هات
فرسه‌ته زینهار نیسته نه‌ده‌ستچوو

خه پیام

٦٠- از جمله رفتگان این راه دراز
باز آمده کیست تا به ما گوید راز
پس بر سر این دو راهه آز و نیاز
تا هیچ نمائی که نمی آیی باز

گوران

له گشت رویشتووی نهم شه قامه پری
کی گه پرایه وه راستی وت به کی؟
نهم دوو ریانهی هه لپه و هیوادا
ناگه ریخته وه هیچ مه هیله جی!

هه ژار

نهم ریگه دریزه که مه رگی ناوه
کی هاته وه باس و خه بهری هیناوه؟
وهستان له دوو ریانی نیازی پر و پووچ
بی هووده یه، هه رچی چوو نه هاته دواوه

سه لام

نهم ری دریزه بو نه بریاوه
ریبوارئ بوچی نه هات له لاوه
چی به جی نیلی نهم دوو ریگانه؟
که مردیت به خوا نایه یته دواوه

(دوو یاره به راورد کردنی له گه ل دهفته فارسییه که ی ٢٠١٥)